

EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĐI
EĞİTİMİ GELİŐTİRME BÜROSU

Lise eđitimi

I Sınıflar için

COĞRAFYA

Müfredatı (Öğretim Programı)

Üsküp, 2025 yılı

DERS PROGRAMINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

Dersin Adı	Coğrafya
Dersin türü/kategorisi	Zorunlu
Sınıf	I (birinci)
Programda yer alan konular/alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Doğal sistemler ve bunların karşılıklı etkileşimi • İnsan ve coğrafi mekân ilişkisi • Dünya, küresel bir sistem olarak
Ders saatleri	Haftada 2 ders saati / Yılda 72 ders saati
Ekipman ve araçlar	<ul style="list-style-type: none"> • Hamer kâğıdı, akıllı tahta (flipchart), renkli kâğıtlar, kolaj kâğıdı, resim kâğıdı, düz kâğıtlar, karton, keçeli kalemler, boya kalemleri, yapıştırıcı, yapışkan bant, cetvel, pergel, fosforlu kalemler, makas, bilgisayar, projeksiyon cihazı, cep telefonu, tabletler (uygulamalar dahil). • Dünya'nın coğrafi haritası, boş haritalar. • Aşağıdaki konulara ait görsel materyaller veya tematik haritalar: tektonik levhalar; aktif volkanların ve sismik bölgelerin dağılımı; okyanus akıntıları; bitki ve hayvan yaşamının dağılımı; Dünya'nın sıcaklık ve yağış rejimi; Dünya'daki rüzgârlar; doğal afetler; nüfus yoğunluğu; milyonluk şehirler ve megalopolisler; gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler; İnsani Gelişme Endeksi (İGE – HDI); enerji kaynaklarının bölgesel dağılımı ve yenilenebilir/yenilenemez kaynaklardan enerji üretimi; tarım ürünlerinin üretimi ve ticaret yolları; sanayi bölgeleri ve merkezleri; ulaşım ve ticaret yolları; dünya genelindeki turistik bölgeler ve destinasyonlar; hava kirliliği; su kirliliği; çok uluslu şirketlerin dünya ekonomileri üzerindeki etkisi ve konumları; ulaşım koridorları ve jeostratejik konumlar; Avrupa Birliği'ne ilişkin tematik harita (üye ülkeler, aday ülkeler, avro bölgesi, Schengen bölgesi, temel kurumların konumu); Dünya'daki doğal kaynakların tehdit altında olması ve azalması. • Ansiklopediler, internet.

Ders verecek öğretmen nitelikleri

Lise birinci sınıfta Coğrafya dersi, aşağıdaki niteliklere sahip kişiler tarafından verilebilir:

- Coğrafya öğretmenliği programından mezun olan ve Makedonya Yeterlilikler Çerçevesine (MYÇ) göre VII/1 ya da VI A seviyesinde, 240 AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) tamamlamış bir kişi.

ÖĞRENME KAZANIMLARI

Konu: **DOĞAL SİSTEMLER VE ARALARINDAKİ BAĞLANTI**

Toplam: 35 ders saati

ÖĞRENME KAZANIMLARI:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

- ☐ Litosferin temel özelliklerini açıklar; jeolojik evrim, iç yapısı, kayaç türleri ve yeryüzü kabuğu ile yer şekillerinin oluşumuna etki eden süreçleri kapsayacak şekilde.
- ☐ Atmosferi; ozon tabakası, iklimin oluşumuna etki eden faktörler, meteorolojik öğeler ve olaylar ile hava tahminlerinin kullanımı bağlamında açıklar.
- ☐ Hidrosferin bileşenlerini, doğal süreçlerdeki rolünü, insan ve çevre açısından önemini açıklar ve korunmasına yönelik önlemleri sıralar.
- ☐ Biyosferin yayılışını ve önemini tanımlar, korunmasına yönelik önlemleri sıralar.
- ☐ Doğal afetlerin nedenlerini ve sonuçlarını analiz eder, bunlara yönelik önleme ve korunma tedbirlerini belirtir.

Öğrenci şu alanlarda kendini geliştirecektir:

1. Doğal sistemlerin (litosfer, atmosfer, hidrosfer ve biyosfer) önemi ve aralarındaki karşılıklı etkileşim.
2. Doğal afetlerin sonuçları ile afetlere karşı önlem alma ve korunma gerekliliği; ayrıca, afetlerden etkilenen toplumlara yönelik dayanışma bilinci.

İçerikler (ve kavramlar):**Litosfer**

(Litosfer, jeoloji, fosiller, çağ, dönem, epok, prekambriyen, paleozoik, mezozoik, senozoik, siyanobakteriler, Rodinya, Pangea, Tetis, tektonik plakalar, yerkabuğu, yer kabuğu-manto sınırı (Moho), çekirdek, kayaçlar, magmatik kayaçlar, granit, tortul kayaçlar, kireçtaşı, metamorfik kayaçlar, mermer, yer şekilleri (relief), iç kuvvetler

Değerlendirme Standartları:

- Yerkürenin jeolojik evrimini, geçirdiği jeolojik devirlerin belirleyici özelliklerini ayırt ederek açıklar.
- Tektonik plakaların hareketi yoluyla, kara ve denizlerin jeolojik tarih boyunca geçirdiği yer değişimlerini; Dünya'nın iklimindeki, bitki örtüsündeki ve hayvan topluluklarındaki değişimlerle birlikte tasvir eder.
- Yerkürenin iç yapısını, yüzeyinden başlayarak derinliklerine doğru sıralı biçimde tanımlar.
- Yerkabuğunu oluşturan kayaçların oluşum süreçlerini açıklar ve birbirlerinden

(endojen), dış kuvvetler (eksojen), tektonik hareketler, epirojenik, orojenik, kıvrım, fay, volkan, volkanik patlamalar, magma, lav, volkan konisi, krater, volkanik kanal, gazlar, buhar, volkanik kül, volkanik toz, volkan bombaları, volkan sonrası oluşumlar, gayzerler, termal kaynaklar, solfatarlar, deprem, hiposantr (odak noktası), episantr (merkez üssü), magnitüd, sismik dalgalar, birincil dalgalar, ikincil dalgalar, yüzey dalgaları, tsunami, sismik ölçekler, Richter ölçeği, Mercalli ölçeği, Avrupa makrosismik ölçeği, Pasifik Ateş Çemberi, erozyon, birikim (akümülyasyon), kayaçların ayrışması, denudasyon (örtü kaybı), akarsularla oluşan şekiller (flüvyal), dalga aşındırmasıyla oluşan şekiller (abraziv), karstik şekiller, buzul şekilleri (glasyal), rüzgârla oluşan şekiller (eolik relüef))

• **Atmosfer**

(atmosfer, troposfer, stratosfer, mezosfer, termosfer/iyonosfer, egzosfer, ozon tabakası, ozon deliği, hava durumu, iklim, iklimi etkileyen faktörler, meteorolojik öğeler, meteorolojik olaylar, hava tahmini, meteoroloji istasyonları, meteoroloji aletleri, meteorolojik veriler, meteoroloji radarları, meteoroloji uyduları, Dünya Meteoroloji Sistemi, hava durumu raporları, sinoptik haritalar)

farklılık gösteren özelliklerine göre sınıflandırır.

- Her kayaç grubundan belli başlı türleri tanıır, kullanım alanlarının en yaygın olduğu yerleri belirtir.
- Yer şekillerinin (reliefin), iç kuvvetler (endojen) ve dış kuvvetlerin (eksojen) etkisiyle nasıl oluştuğunu açıklar.
- Epirojenik ve orojenik hareketleri tanımlar; bu hareketlerin yer şekillerinin oluşumuyla nasıl ilişkili olduğunu ortaya koyar.
- Volkanların oluşum nedenlerini, yapı unsurlarını sıralar; volkanik patlamaların özelliklerini ve ürünlerini karşılaştırmalı olarak açıklar.
- Volkan sonrası (postvulkanik) oluşumların başlıca özelliklerini tanımlar.
- Coğrafya haritası yardımıyla Dünya üzerindeki başlıca aktif volkan alanlarını isimlendirir ve volkanların coğrafi dağılım nedenlerini belirtir.
- Depremlerin oluşma nedenlerini açıklar ve meydana geliş sebeplerine göre sınıflandırmasını yapar.
- Depremin unsurlarını tanımlar ve depremlerin şiddetinin sismik ölçeklerle nasıl ölçüldüğünü açıklar.
- Depremlerin yüzeydeki etkilerini ve şiddet değişimlerini betimler.
- Dünya üzerindeki sismik bölgelerin coğrafi dağılım nedenlerini açıklar.
- Kayaçların dış kuvvetlerin etkisiyle ayrışması ve yüzeyden taşınması (denudasyon) süreçlerini açıklar.
- Dış kuvvetlerin etkisiyle oluşan yer şekillerini tanımlar ve erozyonla oluşan şekiller ile birikim (akümülyasyon) şekilleri arasında karşılaştırma yapar.

• Ozon tabakasının özelliklerini tanımlar.

- Ozon tabakasının zarar görmesine ve sözde “ozon deliklerinin” oluşmasına yol açan başlıca nedenleri sıralar.
- İnsan tarafından ozon tabakasını korumak amacıyla alınan önlemleri belirtir.
- Hava durumu ve iklimin oluşum süreçlerini açıklar; iklimin oluşumunun hangi iklimsel faktörlere bağlı olduğunu tanımlar.
- Meteorolojik öğeleri analiz eder ve bunların belirli bir alandaki hava durumu ve iklimle olan ilişkisini değerlendirir.
- Meteorolojik olayları analiz eder ve bunların belirli bir alandaki hava durumu ve iklim üzerindeki etkisini açıklar.

	<ul style="list-style-type: none"> • Meteoroloji istasyonlarının, meteoroloji radarlarının ve meteoroloji uydularının neden ve nasıl kullanıldığını açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • Hidrosfer <p>(hidrosfer, okyanus suları, kara suları, atmosferik sular, okyanus, Pasifik Okyanusu, Atlas Okyanusu, Hint Okyanusu, Kuzey Buz Denizi, Güney Okyanusu, deniz, kenar denizler, iç denizler, takımadada denizleri, deniz dalgaları, deniz akıntıları, Golfstrim akıntısı, gelgit, med-cezir, yer altı suyu, geçirgen katman, geçirimsiz katman, kaynak, akarsu havzası, su bölümü çizgisi, akarsu akışı, döküldüğü yer, delta, menderesler, şelale, düden, göl, göl çanağı, doğal, yapay, tektonik, buzul, volkanik, karstik, akarsu gölleri, bataklık, sazlık, buzullar, buzul, kar sınırı, çığ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hidrosferin bölümlenmesini (okyanus ya da deniz suları, kara suları ve atmosferik sular) açıklar ve her bir gruba hangi suların ait olduğunu tanımlar. • Okyanusları özelliklerine göre karşılaştırır. • Denizlerin, okyanuslardan nasıl ayrıldıklarına göre sınıflandırılmasını açıklar ve coğrafya haritası yardımıyla bazı büyük denizleri adlandırır. • Okyanus ve deniz sularını kara suları ile karşılaştırır ve özelliklerine göre farklılıklarını ortaya koyar. • Yer altı suları (izdan) ve kaynakların oluşumunu açıklar, kaynakların sınıflandırmasını yapar. • Nehirlerin oluşumunu açıklar, nehir havzasının unsurlarını tanımlar ve nehirlerin birbirinden hangi özelliklerle ayrıldığını belirtir.
<ul style="list-style-type: none"> • Biyosfer <p>(biyosfer, flora, fauna, habitat, bitki örtüsü alanları, ormanlar, iğne yapraklı, yaprak döken, tropikal nemli ormanlar, tropikal muson ormanları, otlaklar, savanlar/camposlar/tortular, bozkırlar/prairies/pampalar, çayırlar, meralar, taygalar, tundralar, çöller, vahalar, karasal fauna, okyanus faunası)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Biyosferin kapladığı alanı tanımlar ve bitki ve hayvan yaşamının coğrafi dağılımını etkileyen faktörleri açıklar. • Bitki ve hayvan topluluklarının temel özelliklerini açıkladığı tematik bir dünya coğrafi haritası kullanır. • Hayvan dünyasının (karasal ve okyanus faunası) temel bölümünü tanımlar ve dağılımının nedenleri ile bitki yaşamının dağılımı arasında bir bağlantı kurar. • Bitki örtüsü ile toprak tipleri, farklı hayvan ve bitki örtüsü tipleri ve bunların Dünya'nın belirli bölgelerindeki dağılımları arasındaki ilişkiyi açıklar. • Farklı bitki örtüsü toplulukları ve bunların dağılımını ve görünümünü en çok belirleyen faktörleri açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • Doğal afetler <p>(felaket niteliğindeki volkanik patlamalar, Tambora, felaket niteliğindeki depremler, hidrolojik afetler, seller, tsunamiler, iklim-meteorolojik afetler, döngüsel fırtınalar, kasırgalar, hortumlar, dolu fırtınaları, sıcak hava dalgaları, kuraklıklar, kar fırtınaları, çığlar, heyelanlar, doğal afetlerden korunma)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hidrolojik felaketleri ve bunların oluşum nedenlerini açıklar, nehir taşkınları ve tsunami felaketlerinin neden olduğu sellerin sonuçlarını karşılaştırır. • İklimsel ve meteorolojik felaketleri tanımlar ve felaketleri döngüsel fırtınalar, kasırgalar, hortumlar, dolu fırtınaları, sıcak hava dalgaları ve çığlarla karşılaştırır. • Doğal felaketlerin en sık meydana geldiği coğrafi bölgeleri belirler ve bu tür olaylardan kaynaklanan risklerin önlenmesi ve azaltılması için önlemler önerir.

- Çeşitli doğal afetler sırasında kişisel ve kolektif güvenlik için temel teknikleri açıklar ve belirli prosedürleri gösterir.

Etkinlik örnekleri

Bireysel etkinlik: Öğrenciler internet üzerinden araştırma yaparak, kara ve su kütlelerinin dağılımı, iklim, bitki örtüsü ve hayvan yaşamı açısından Dünya'nın jeolojik evrimine ilişkin soruları bireysel olarak yanıtlarlar. Her öğrenci, Dünya'nın jeolojik evrimini yansıtan bir tablo hazırlar.

Uygulamalı etkinlik: Öğrenciler, petrografi koleksiyonundan alınan örnekler üzerinden çeşitli kayaç türlerini pratik örnekler ve alıştırmalar aracılığıyla tanımlar ve bu kayaçların fiziksel özelliklerini analiz ederler.

Araştırma etkinliği: Öğrenciler gruplara ayrılır ve tablet, cep telefonu ya da bilgisayar kullanarak <https://climatecharts.net/> web sitesinden Dünya'nın farklı bölgelerine ait iklim diyagramlarını analiz ederler. Diyagramları ait oldukları iklim tipine, yağış miktarına ve hava sıcaklığına göre sınıflandırır.

Tartışma: Öğrenciler, Golf Akıntısı'nın Batı Avrupa iklimi üzerindeki etkisine dair kısa bir eğitim videosunu *YouTube* üzerinden izler ya da bir bilimsel makaleden, eğitim portalı ya da dergiden alınmış kısa bir metni okurlar ve bu akıntının durmasının doğurabileceği sonuçlar üzerine tartışma yürütürler.

Alıştırma: Öğrenciler, yeryüzü şekilleri ve hidroğrafya ile ilgili yer adlarını (toponimleri) etkileşimli bir boş harita üzerinde çalışır; bu süreçte purposegames.com internet sitesinden yararlanırlar.

Araştırma: Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve internet ile görsel materyallerden yararlanarak çeşitli yıkıcı depremlerin nedenlerini ve sonuçlarını araştırırlar (örneğin, bir grup 2004 Endonezya depremi, bir diğer grup 1970 Peru depremi vb. üzerine çalışır). Her grup kısa bir sunum hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sunumu izleyen gruplar, sunulan depremlerle ilgili en az bir soru yöneltmekle yükümlüdür.

Konu: İNSAN VE COĞRAFİ MEKÂN

Toplam: 20 ders saati

ÖĞRENME KAZANIMLARI:

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Kentleşme sürecini açıklar.
2. Enerji kaynaklarını; sınıflandırmaları, kullanımları, bölgesel dağılımları ve çevre üzerindeki etkileri üzerinden açıklar ve enerji verimliliği önlemlerini sıralar.

3. Tarım, sanayi, ulaşım, ticaret ve turizm gibi ekonomik faaliyetleri ve bunların belirli bir bölgenin ekonomik gelişimi üzerindeki etkisini tanımlar.
4. Çevrenin önemini ve insan faaliyetlerinin çevre kirliliği üzerindeki etkisini analiz eder, çevreyi korumaya yönelik önlemler sıralar.

Öğrenci şu alanlarda kendini geliştirecektir:

1. Kontrolsüz kentleşmenin sosyal ve ekolojik sonuçları.
2. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ve fosil yakıtlara bağımlılığın azaltılması.
3. İnsan faaliyetlerinin doğa üzerindeki etkileri.

İçerikler (ve kavramlar):	Değerlendirme Standartları:
Dünyada kentleşme (kentleşme, konurbasyon, sanayileşme, sanayi devrimi, milyonluk şehirler, megalopolisler, gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler, aşırı nüfus yoğunluğu, altyapı, gayriresmî yerleşimler/gecekondu, sürdürülebilir kentsel gelişim, akıllı şehirler)	<ul style="list-style-type: none"> • Dünya genelinde yoğun kentleşmenin nedenlerini ve tarihsel gelişimini açıklar. • Dünyadaki milyonluk şehirlerin coğrafi dağılımını analiz eder ve gelişmiş ile az gelişmiş ülkelerdeki megalopolislerin büyümesini karşılaştırır. • Büyük şehirlerin karşı karşıya olduğu sorunları açıklar. • Sürdürülebilir kentsel gelişim ve akıllı şehirler kavramlarını açıklar.
Enerji kaynakları (enerji kaynakları, yenilenebilir, yenilenemez, kömür, petrol, doğalgaz, hidroenerji, nükleer enerji, güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, deniz enerjisi, jeotermal enerji, enerji verimliliği)	<ul style="list-style-type: none"> • Enerji kaynaklarının sınıflandırmasını açıklar ve yenilenemez kaynakların özelliklerini ve bölgesel dağılımını tanımlar. • Hidroenerji, nükleer enerji, güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, deniz enerjisi ve jeotermal enerji elde etmek için kullanılan enerji kaynaklarını tanımlar ve bunların bölgesel dağılımını belirtir. • Enerji kaynaklarının geçmişte ve günümüzde insanlar için önemini karşılaştırır ve enerji verimliliğini artırmaya yönelik örnekler verir..
Ekonomik faaliyetler (tarım, sanayi, ulaşım, ticaret, turizm, turistik destinasyon)	<ul style="list-style-type: none"> • Organik ve endüstriyel tarımsal üretim arasındaki farkı açıklar ve modernleşmesi için önlemler belirtir. • Belirli sanayi tesislerinin konumlandığı yerlerin hangi faktörlere bağlı olduğunu açıklar. • Her kıtadaki en sanayileşmiş bölgeleri ve öne çıkan sanayi dallarını tanımlar. • En hızlı, en çevreci ve en ekonomik ulaşım sistemine sahip ülkeleri sıralar. • Ticareti, ülkelerin gelişimi açısından açıklar; doğal kaynakların ticaret üzerindeki etkisini tanımlar ve bir coğrafya haritası yardımıyla başlıca ticaret yollarını belirler. • Turizmin bir bölgenin veya ülkenin ekonomisi, çevresi ve kültürü üzerindeki etkisini açıklar ve her kıtadaki en önemli turistik bölgeleri ve merkezleri sıralar.

<p>İnsanın çevre üzerindeki etkisi (çevre, havanın kirlenmesi ve korunması, suların kirlenmesi ve korunması, toprakların kirlenmesi ve korunması, bitki ve hayvanların kirlenmesi ve korunması, atık yönetimi, tehlikesiz atık, tehlikeli atık, atık işlemleri, toplama, ayrıştırma, taşıma, işleme, dönüştürme ve geri dönüşüm, depolama, bertaraf, yeniden kullanım, döngüsel ekonomi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hava, su, toprak, bitki ve hayvan yaşamını kirleten unsurları açıklar, bunları olumsuz etkilerinin derecesine göre sınıflandırır ve koruma önlemleri sıralar. • Hava, su, toprak, bitki ve hayvan yaşamını kirleten unsurları açıklar, bunları olumsuz etkilerinin derecesine göre sınıflandırır ve koruma önlemleri sıralar. • Atık türlerini sıralar ve atık yönetimini açıklar. • Geri dönüşüm ve atık azaltmanın çevresel, ekonomik ve sosyal faydalarını açıklar ve atık azaltmaya yönelik çözümler sunar.
<p>Etkinlik örnekleri</p> <p>Bireysel etkinlik: Öğrenciler, dünya haritası üzerinde 5 milyon üzerinde nüfusa sahip şehirleri tespit eder ve bu şehirleri uygun bir boş harita üzerine işlerler. Haritayı analiz ederek bu şehirlerin coğrafi dağılımı hakkında açıklamalarda bulunurlar.</p> <p>Uygulamalı etkinlik: Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak insanlar tarafından en çok üretilen atık türlerinin bir listesini hazırlar, bu atıkları sınıflandırır ve internet araştırması yoluyla, bu malzemelerin yeni ürünlere dönüştürülmesine yönelik farklı yeniden kullanım örneklerini araştırırlar. Her grup kısa bir sunum hazırlar ve diğer gruplara sunar. Etkinliğin sonunda tüm sınıf birlikte tartışma yürütür ve malzemelerin ev ortamında yeniden kullanımına ilişkin edinilen bilgilerin nasıl uygulanabileceğine dair ortak sonuçlara ulaşır.</p> <p>Araştırma etkinliği: Öğrenciler, gelişmiş ve daha az gelişmiş bölgeler hakkında araştırma yapar; tematik haritalar üzerinden veri toplar ve analiz gerçekleştirirler. Bu durumun ortaya çıkmasına neden olan başlıca etkenleri belirlerler.</p> <p>Tartışma: Öğrenciler, dünya genelindeki gayriresmî yerleşim alanları (gecekondular, slumlar) hakkında kısa bir video izler. Az gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelerde bu tür yerleşimlerin ortaya çıkış nedenlerini tartışır ve bu alanlardaki yaşam koşullarını analiz ederler.</p> <p>Bilgi yarışması: Öğrenciler tablet, cep telefonu veya bilgisayar kullanarak <i>purposegames.com</i> platformu üzerinden bilgi yarışmalarına katılırlar. Yarışmalar yoluyla, dünya üzerinde milyonluk şehirlerin ortaya çıktığı yerlerin yer adlarını (toponimler) ve bu bölgelerin özelliklerini tanımlarlar.</p> <p>Sorun çözme etkinliği: Öğrenciler, <i>statista.com</i> web sitesindeki infografikleri kullanarak hangi ulaşım türünün en hızlı, en çevre dostu ve en ekonomik olduğunu analiz ederler. Elde ettikleri verileri sınıfa sunar ve ulaştıkları sonuçları paylaşırlar.</p>	
<p>Konu: KÜRESEL SİSTEM OLARAK DÜNYA Toplam: 17 ders saati</p>	

ÖĞRENME KAZANIMLARI:	
<p>Öğrenci şunları yapabilecektir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Küreselleşmeyi ve onun ekonomik, kültürel ve politik yönlerini açıklar ve küresel zorlukları sıralar; 2. Küresel zorlukları ele almada büyük uluslararası örgütlerin rolünü sıralar; 3. İklim değişikliğinin ve enerji krizinin etkilerini açıklar ve bunları ele almak için önlemleri sıralar. 	
İçerikler (ve kavramlar):	Değerlendirme Standartları:
<ul style="list-style-type: none"> • Küreselleşmenin bir süreç olarak ekonomik, kültürel ve politik yönleri <p>(küreselleşme, coğrafi keşifler, sömürgeleştirme, sanayi devrimi, serbest ticaret, AB, DTÖ, çokuluslu şirketler, ekonomik eşitsizlik, kültürel çeşitlilik, Batı kültürel değerleri, tüketici kültürü, kitle iletişim araçları, kimlik, gelenek, jeopolitik, jeostrateji, Orta Doğu, Arktik, büyük askeri güçler, çatışmalar)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Coğrafi keşiflerden günümüze küreselleşme sürecini ve günlük yaşam üzerindeki etkisini açıklar. • Çokuluslu şirketlerin ve serbest ticaretin ekonomi üzerindeki etkisini açıklar. • Dünya ve Avrupa Birliği ülkelerinde serbest ticaretin faydalarını ve zorluklarını açıklar. • Kültürel küreselleşmenin ve kitle iletişim araçlarının olumlu ve olumsuz sonuçlarını açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • Küresel ağlar ve bağlantı <p>(ulaşım koridorları, kara, hava, deniz, demir yolu koridorları, Panama Kanalı, Süveyş Kanalı, hava trafiği, teknolojik devrim, internet, telekomünikasyon, 5G ağı, sosyal ağlar, dijitalleşme, uydu navigasyon sistemleri)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tematik haritalar kullanarak en önemli ulaşım koridorlarını (kara, hava, deniz ve demir yolu) açıklar. • Deniz kanallarının küresel ekonomi için önemini ve jeostratejik konumlarını açıklar. • Hava trafiğinin, İnternet'in ve sosyal ağların kullanımını ve bunların dünyada küreselleşmenin itici gücü olarak etkilerini birbirine bağlar. • Teknolojik gelişmeyi ve toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini açıklar. • Navigasyon sistemlerinin topluma katkısını açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • Uluslararası örgütler, küresel zorluklar ve bunların yönetimi <p>(Birleşmiş Milletler, Genel Kurul, Güvenlik Konseyi, Avrupa Birliği, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu, genişleme, avro bölgesi, Schengen bölgesi, Dünya Ticaret Örgütü, BRICS, G8, G20, NATO, uluslararası işbirliği, küresel zorluklar, göç, açlık, iklim değişikliği, enerji krizi, doğal kaynaklar, dış göç, ekonomik göç, siyasi göç, iklim göçü, iklim değişikliği, küresel ısınma, sera etkisi,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Başlıca uluslararası örgütlerin işlevlerini ve küresel yönetimdeki rollerini açıklar (BM, AB, DTÖ, BRICS, G8, G20). • AB, avro bölgesi ve Schengen bölgesinin genişlemesinin Avrupa kıtasının küreselleşmesini nasıl etkilediğini açıklar. • Dünya ülkeleri arasındaki uluslararası iş birliğinin zorlukları önleme ve bunlarla başa çıkmadaki önemini açıklar. • Göç, açlık, iklim değişikliği, enerji krizi gibi en güncel küresel zorlukları anlatır. • Dünyadaki en önemli doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve yönetiminin gerekliliğini açıklar.

uluslararası anlaşmalar ve protokoller, Kyoto Protokolü, Paris Anlaşması, Greenpeace, enerji krizi)	<ul style="list-style-type: none"> • Uluslararası anlaşmalar ve protokollerin iklim değişikliğine sunduğu çözümleri ve ülkelerin bunlardan kaynaklanan yükümlülüklerini sıralar. • Sera etkisinin küresel ısınmayı ve Dünya'daki iklim değişikliğini nasıl etkilediğini açıklar ve küresel ısınmayı azaltmak için yapılması gereken faaliyetleri sıralar.
Etkinlik örnekleri Bireysel etkinlik: Öğrenciler, küreselleşmenin zaman çizelgesine ilişkin bireysel araştırma yapar ve küreselleşme ile bağlantılı başlıca olayları yansıtan kronolojik bir çalışma hazırlarlar. Uygulamalı etkinlik: Öğrenciler gruplara ayrılır; “Wikipedia”nın https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_largest_companies_by_revenue adresinde yer alan verilerden yararlanarak, dünyanın en büyük çok uluslu şirketlerinin temel özelliklerine ilişkin istatistiksel verileri toplarlar. Ardından, bu şirketlerin sermayelerine, faaliyet gösterdikleri sektöre, buldukları ülkeye, çalışan sayısına vb. unsurlara göre çeşitli tematik haritalar oluştururlar. Araştırma etkinliği: Öğrenciler, hava ulaşımı, internet ve dünya genelinde nüfusun sosyal medya erişimiyle ilgili özellikler ile küresel bağlantılar üzerine araştırma yaparlar; https://ourworldindata.org/ adresinden veri toplayarak grafikler oluşturur, elde edilen verileri analiz eder ve sonuçlar çıkarırlar. Tartışma: Öğrenciler, “Küreselleşme daha çok fayda mı sağlar, yoksa zarar mı verir?” başlıklı konuda tartışma yürütürler. İki büyük gruba ayrılırlar – LEHİNDE ve ALEYHİNDE – ve konuyla ilgili argümanlarla tartışmaya hazırlanırlar. Eleştirel düşünme süreci çerçevesinde, kendi görüşlerini, düşüncelerini ve çıkarımlarını ifade ederler. Sorun çözme etkinliği: Öğrenciler, “Avrupa Birliği'nin Genişlemesi” konulu bir vaka çalışmasını analiz ederler. Küçük gruplara ayrılarak, dersin işlenmesinden birkaç gün önce, vaka çalışmasının belirli bir yönü üzerine araştırma hazırlarlar; ders sırasında ise ulaştıkları sonuçları sunarlar. Diğer gruplardan gelen soruları yanıtlar, görüş bildirir ve Avrupa Birliği'nin genişleme sürecine ilişkin çıkarımlarda bulunurlar.	

KAPSAYICILIK, TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ / DUYARLILIĞI, KÜLTÜRLERARASI YAKLAŞIM

Ortaöğretimdeki öğretmenler, tüm öğrencilerin öğretim faaliyetlerine aktif katılımını sağlayarak kapsayıcılığı teşvik eder. Bireyselleştirme, farklılaştırma, ekip çalışması ve akran desteği yaklaşımlarını kullanarak, çalışma yöntemlerini öğrencilerin farklı bilişsel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlarlar. Engelli öğrencilerle çalışırken, öğretmenler uyarlanmış ÖĞRENME KAZANIMLARI ve değerlendirme standartlarını içeren bireysel eğitim planları uygular ve eğitim yardımcıları, arabulucular, gönüllü eğitimci ve kaynak merkezlerinden profesyonellerden ek destek sağlar.

Öğrencilerin, özellikle savunmasız gruplardan ilerlemesinin düzenli olarak izlenmesi esastır. Öğretmenler olası zorlukları zamanında belirler ve bunların üstesinden gelmek için rehberlik sağlarken, öğrenme sonuçlarına ulaşmak için destekleyici bir ortam yaratır. Bu yaklaşım yalnızca akademik başarıyı teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin özgüvenini ve aidiyet duygusunu da oluşturur.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik ederken, öğretmenler faaliyetleri düzenlerken basmakalıp toplumsal cinsiyet rollerini teşvik etmemeye dikkat ederler. Öğretmenler çalışma grupları oluştururken veya görev verirken, örnekler, metinler ve resimler kullanarak erkekler ve kızlar arasında bir denge sağlar, cinsiyet duyarlılığını destekler ve öğrencileri cinsiyet stereotiplerini aşmaya teşvik eder. Öğretim süreci, cinsiyet eşitliği ve etnik/kültürel duyarlılığın tüm etkinliklerin doğal bir parçası olması için tasarlanmıştır, özellikle mümkün olan her yerde, kültürlerarasılığı ve etnik gruplar arası entegrasyonu teşvik eden materyaller ve içerikler kullanılarak. Öğretmenler, öğrencileri her olası durumda çeşitliliğe saygıyı teşvik eden etkinlikler yoluyla farklı kültürel bakış açılarıyla tanıştıır. Bu, öğrencilerin uyumlu ve bütünleşik bir toplumun yaratılması ve geliştirilmesinin temeli olan kültürlerarası anlayış ve iş birliğine ilişkin bir farkındalık geliştirmelerini sağlar.

ÖĞRENCİ BAŞARILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğrencilerin beklenen değerlendirme standartlarına ulaşmalarını sağlamak için öğretmen, öğretim ve öğrenme sırasında öğrencilerin faaliyetlerini sürekli olarak izler ve her öğrencinin ilerlemesi hakkında bilgi toplar. Etkinliklere katılım için, öğrenciler etkinlik/görev uygulamasındaki başarı düzeyini belirten ve iyileştirme için rehberlik sağlayan geri bildirim alırlar (biçimlendirici değerlendirme). Bu amaçla öğretmen şunları izler ve değerlendirir:

- Öğretmen veya sınıf arkadaşları tarafından sorulan sorulara verilen sözlü yanıtlar;
- Veri toplama için araştırma faaliyetleri;
- Prodüksiyonlar (multimedya sunumları, posterler, broşürler ve diğer sunum türleri);
- Küçük grup çalışmalarına katkı;
- Ödevler ve
- Sınavlara ve testlere verilen yanıtlar.

Her bir konunun öğrenimini tamamladıktan sonra, öğrenci elde edilen değerlendirme standartları için sayısal bir toplamsal not alır. Toplamsal not, çeşitli biçimlendirici değerlendirme teknikleriyle belirlenen ilerleme notuyla birlikte bir bilgi testinde elde edilen sonucun bir kombinasyonu olarak gerçekleştirilir. Öğrenci, okul yılı boyunca ve sonunda sayısal notlar alır.

